

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural Organization

הוועדה הלאומית ליוניסקו
ISRAEL NATIONAL
COMMISSION FOR UNESCO
اللجنة الإسرائيلية لليونسكو

הצהרה אוניברסאלית על ביואתיקה וזכויות אדם

באוקטובר 2005 אימצה הוועידה הכללית של אונסקו את ההצהרה האוניברסאלית על ביואתיקה וזכויות האדם. בפעם הראשונה בהיסטוריה של הביואתיקה המדינות החברות באונסקו והקהילה המדעית הבינלאומית מתחייבות לכבד וליישם את העקרונות הבסיסיים של הביואתיקה במסמך מיוחד.

ההצהרה, כפי שמשתקף מכותרתה, מעגנת את עקרונותיה בכללים המכבדים זכויות אדם וחופש בסיסי. ההצהרה גם מכירה בקשר בין אתיקה לזכויות אדם.

יחד עם ההצהרה, אימצה הוועידה הכללית של אונסקו החלטה הקוראת למדינות החברות בה לעשות מאמץ לאכוף את עקרונותיה של ההצהרה, והיא מזמינה את אונסקו לפעול ליישומה בצורה נאותה.

על המדינות החברות באונסקו להפיץ את ההצהרה בין כל בעלי העניין במטרה לתרום להכרתה הגלובלית ולהבנת עקרונותיה, כדי שבני האדם בכל מקום יפיקו תועלת מהתקדמות המדע והטכנולוגיה תוך מתן כבוד לזכויות האדם ולחופש הבסיסי.

קואיצ'רו מאצ'וארה

United Nations
Educational, Scientific
and Cultural Organization

מרכז הישראלי לאונסקו
ISRAEL NATIONAL
COMMISSION FOR UNESCO
اللجنة الإسرائيلية لليونسكو

המרכז הישראלי לדוקומנטציה בתחום הביואתיקה מיסודם של: הוועד הישראלי לאונסקו, קתדרת אונסקו לביואתיקה, אוניברסיטת חיפה והמועצה הלאומית לביואתיקה.

תרגום לעברית: סגיר תרגומים בינלאומיים בע"מ, ירושלים

עריכה מדעית: פרופ' מישל רבל, ד"ר אילנה הופפלד - מכון ויצמן למדע, פרופ' אמנון כרמי - קתדרת אונסקו לביואתיקה באוניברסיטת חיפה.

גרפיקה: 'שושנה שחר', ירושלים.

הפקה: משרד החינוך, הוועד הישראלי לאונסקו

הוצאה לאור: משרד החינוך, מחלקת הפרסומים

פרסום זה הוכן ע"י ארגון אונסקו לחינוך, מדע ותרבות של האו"ם - בשיתוף עם הוועד הישראלי לאונסקו והתאפשר תודות לתרומת האגף לאתיקה במדעים וטכנולוגיות של אונסקו.

This brochure has been prepared by the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization in cooperation with the Israel National Commission for UNESCO

Translation by: Israel National Commission for UNESCO / Sagir International Ltd

Scientific Editing: Prof. Michel Revel and Dr. Ilana Hopffled, Weizmann Institute of Science, Prof. Amnon Carmi, UNESCO Chair in Bioethics, Haifa University

With the cooperation of: Israel Bioethics Documentation Center, Israel National Commission for UNESCO, UNESCO Chair in Bioethics at Haifa University, Israel National Bioethics Council

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

Division of Ethics of Science and Technology

Social and Human Science Sector

1, rue Miollis - 75732 Paris Cedex 15 - France

www.unesco.org/shs/ethics

SHS/EST/BIO/06/1

כל הזכויות שמורות לאונסקו © UNESCO 2007

הוועידה הכללית,

בהיותה מודעת ליכולת הייחודית של בני אדם להתייחס לעצם קיומם ולסביבתם, להבחין באי-צדק, להימנע מסכנה, לקבל אחריות, לשאוף לשיתוף פעולה ולהפגין חוש מוסרי המבטא עקרונות אתיים,

בהתייחסותה להתפתחויות מהירות במדע ובטכנולוגיה, המשפיעות יותר ויותר על הבנתנו את החיים ועל החיים עצמם, וכתוצאה מכך מעמידה דרישה מוגברת לתגובה גלובלית נוכח ההשלכות האתיות של התפתחויות שכאלה,

בהכירה בכך שיש לבחון את הסוגיות האתיות המועלות בעקבות ההתקדמויות המהירות במדעים ויישומיהן הטכנולוגיים, תוך הוקרה נאותה של כבוד האדם, והוקרה אוניברסאלית ושמירה על זכויות אדם והחירויות הבסיסיות,

בהחליטה שהגיעו הצורך והעת שהקהילה הבין-לאומית תקבע עקרונות אוניברסאליים שיספקו בסיס לתגובת האנושות לריבוי של הדילמות והמחלוקות שהמדע והטכנולוגיה מציבים לאנושות ולסביבה,

בזכרה את ההצהרה האוניברסאלית לזכויות אדם (10 בדצמבר 1948), ההצהרה האוניברסאלית על גנום האדם וזכויות האדם שאומצה על ידי הוועידה הכללית של אונסקו (11 בנובמבר 1997) וההצהרה הבינלאומית על נתונים של מידע גנטי מבני אדם שאומצה על ידי הוועידה הכללית של אונסקו (16 באוקטובר 2003),

בציינה את האמנה הבינלאומית של האו"ם לזכויות כלכליות, חברתיות ותרבותיות ואת האמנה הבינלאומית לזכויות אזרחיות ופוליטיות (16 בדצמבר 1966); האמנה הבינלאומית של האו"ם בעניין ביטול של כל צורות האפליה הגזעית (21 בדצמבר 1965); את אמנת האו"ם בעניין ביטול של כל צורות אפליה נגד נשים (18 בדצמבר 1979); את אמנת האו"ם בעניין זכויות הילד (20 בנובמבר 1989); את אמנת האו"ם בעניין השונות הביולוגית (5 ביוני 1992); את העקרונות המנחים לשוויון הזדמנויות לבעלי מוגבלויות שאימצה העצרת הכללית של האו"ם ב-1993;

הצהרה אוניברסאלית על ביואתיקה וזכויות אדם

המלצת אונסקו בעניין מעמדם של חוקרי מדע (20 בנובמבר 1994); הצהרת אונסקו בעניין גזע ואפליה גזעית (27 בנובמבר 1978); הצהרת אונסקו בעניין אחריותם של הדורות הקיימים לדורות הבאים (12 בנובמבר 1997); ההצהרה האוניברסאלית של אונסקו בעניין השונות התרבותית (2 בנובמבר 2001); האמנה ה-169 של ארגון העבודה הבינלאומי (ILO) בעניין הילידים והשבטים המקומיים במדינות עצמאיות (27 ביוני 1989); ההסכם הבינלאומי בעניין משאבים גנטיים של צמחים למאכל ולחקלאות שאימצה וועידת ארגון המזון והחקלאות (FAO) (3 בנובמבר 2001), ושנכנסה לתוקף ביוני 2004; ההסכם על היבטים הקשורים למסחר של זכויות לקניין רוחני TRIPS שצורף כנספח להסכם מרקש, אשר כונן את ארגון הסחר העולמי WTO (שנכנס לתוקף ב-1 בינואר 1995); הצהרת דוחא על הסכם TRIPS ובריאות הציבור (14 בנובמבר 2001); ומסמכים רשמיים בינלאומיים רלבנטיים אחרים אשר אומצו על ידי האו"ם והארגונים המקצועיים של מערכת האו"ם, במיוחד ארגון המזון והחקלאות של האו"ם (FAO) וארגון הבריאות העולמי (WHO),

בציינה גם כלים משפטיים רשמיים בינלאומיים ואזוריים בתחום הביואתיקה, ובהם את האמנה להגנה על זכויות אדם ועל כבוד האדם בקשר ליישום של הביולוגיה והרפואה: אמנת מועצת אירופה על זכויות אדם וביו-רפואה אשר אומצה ב-1997 ונכנסה לתוקף ב-1999, יחד עם הפרוטוקולים הנוספים שלה, וכמו כן חקיקה ותקנות לאומיות בתחום הביואתיקה, וקודים של התנהגות וקווים מנחים בינלאומיים ואזוריים ומסמכים אחרים בתחום הביואתיקה, כגון הצהרת הלסינקי של הארגון הרפואי העולמי על עקרונות אתיים למחקר ביו-רפואי בבני אדם, שאומצה ב-1964 ותוקנה ב-1975, 1983, 1989, 1996 ו-2000, וגם קווים מנחים אתיים בינלאומיים למחקר ביו-רפואי בבני אדם, שאומצו ב-1982 על ידי מועצת הארגונים הבינלאומיים למדעי הרפואה ותוקנו ב-1993 ו-2002,

בהכירה בכך שיש לפרש את ההצהרה באופן העולה בקנה אחד עם החוק המקומי והבינלאומי בהתאם לחוק זכויות אדם,

בזכרה את חוקת האונסקו שאומצה ב-16 בנובמבר 1945,

בהתחשבה בתפקידו של אונסקו בזיהוי עקרונות אוניברסאליים אשר מבוססים על ערכים אתיים משותפים כדי להנחות התפתחות מדעית וטכנולוגית ושינוי חברתי על מנת לזהות אתגרים אשר עולים מתוך מדע וטכנולוגיה בהתחשב באחריות של הדורות הקיימים כלפי הדורות הבאים, ובצורך לטפל בסוגיות של הביואתיקה - שיש בהן בהכרח ממד בינלאומי כמכלול אחד, המביא בחשבון את העקרונות שכבר צוינו בהצהרה האוניברסאלית על גנום האדם וזכויות אדם ובהצהרה הבינלאומית על נתונים של מידע גנטי מבני אדם ותוך התחשבות לא רק בהקשר המדעי הנוכחי אלא גם בהקשר התפתחותי עתידיות,

בהיותה מודעת שבני אדם הם חלק בלתי נפרד מהביוספרה, עם ייעוד חשוב להגן זה על זה, ולהגן על צורות אחרות של חיים, בייחוד על בעלי חיים,

בהכירה בתועלת הרבה לאנושות שהייתה ועשויה להיות להתפתחויות במדע ובטכנולוגיה המבוססות על חופש מדע ומחקר, בין השאר בהאריכן את תוחלת החיים ובשפרן את איכות החיים, ובהדגישה שהתפתחויות שכאלה צריכות תמיד לשאוף לשפר את רווחתם של יחידים, משפחות, קבוצות או קהילות ושל האנושות בכללותה מתוך הכרה בכבוד האדם ומתוך הוקרה אוניברסאלית, ושמירה, על זכויות אדם והחירויות הבסיסיות,

בהכירה שהבריאות אינה תוצאה אך ורק של התפתחויות במחקר מדעי וטכנולוגי אלא תלויה גם בגורמים פסיכו-חברתיים ותרבותיים,

בהכירה גם שלהחלטות בעניין סוגיות אתיות ברפואה, במדעי החיים ובטכנולוגיות הקשורות בהם עשויות להיות השלכות על יחידים, משפחות, קבוצות או קהילות ועל האנושות בכללותה,

בנותנה את הדעת לכך ששונות תרבותית, כמקור לחילופין, לחדשנות וליצירתיות, הכרחית לאנושות ושבמובן זה היא המורשת המשותפת של האנושות, אך בהדגישה שאין לנצל על חשבון פגיעה בזכויות אדם ובחירויות הבסיסיות,

בנותנה את הדעת גם לכך שזהותו של אדם כוללת ממדים ביולוגיים, פסיכולוגיים, חברתיים, תרבותיים ורוחניים

בהכירה שלהתנהגות מדעית וטכנולוגית לא-אתית הייתה השלכה מיוחדת על קהילות ילדיות ומקומיות,

בהיותה משוכנעת שרגישות מוסרית וחשיבה אתית צריכים להיות חלק אינטגרלי מהתהליך של התפתחויות מדעיות וטכנולוגיות, ושהביואתיקה צריכה למלא תפקיד מכריע בהכרעות המתחייבות מהסוגיות המתעוררות בעקבות התפתחויות שכאלה,

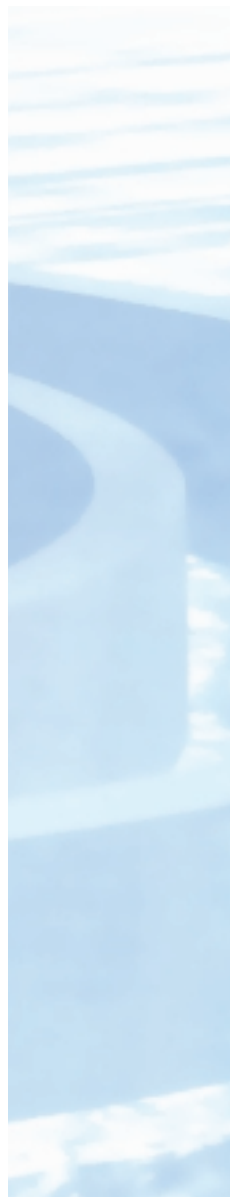
בהביאה בחשבון שרצוי לפתח גישות חדשות בנושא האחריות החברתית כדי לוודא שהתקדמות במדע וטכנולוגיה תתרום לצדק, לשוויון ולטובת האנושות,

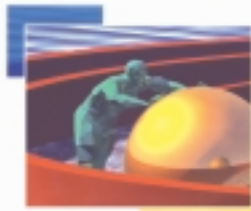
בהכירה בכך שדרך חשובה להערכת מציאות חברתית ולהשגת שוויון היא לייחס תשומת לב למעמד האישה,

בהדגישה את הצורך לחזק שיתוף פעולה בינלאומי בתחום הביואתיקה, בהתחשבות מיוחדת בצרכים הייחודיים של מדינות מתפתחות, קהילות ילדים ואוכלוסיות פגיעות,

בהתחשבה בכך שכל בני האדם, בלי הבחנה, צריכים ליהנות מאותם סטנדרטים אתיים גבוהים ברפואה ובמחקר מדעי החיים,

מכריזה על העקרונות שלהלן ומאמצת הצהרה זו.

1. הצהרה זו עוסקת בסוגיות אתיות בענייני רפואה, מדעי החיים וטכנולוגיות נלוות במידה שהם נוגעים בבני אדם, בהתחשב בממדים החברתיים, המשפטיים והסביבתיים שלהם.

תנאים כלליים

2. הצהרה זו מופנית אל מדינות. במידה והדבר ראוי ורלבנטי, היא גם מספקת הנחיות לקבלת החלטות או נהלים של אנשים, קבוצות, קהילות, מוסדות ותאגידים, בין ציבוריים ובין פרטיים.

מטרות ההצהרה :

מטרות

סעיף 2

א. לספק מסגרת אוניברסאלית של עקרונות ונהלים להנחות מדינות בניסוח חוקים, מדיניות או מסמכים רשמיים אחרים שלהם, בתחום הביואתיקה;

ב. להנחות פעילותם של אנשים, קבוצות, קהילות, מוסדות ותאגידים, בין ציבוריים בין פרטיים;

ג. לקדם את ההוקרה בכבוד האדם ולהגן על זכויות אדם, על-ידי הבטחת יחס של כבוד לחיי בני אדם, ולחירויות הבסיסיות, בהתאם לחוק הבינלאומי לזכויות אדם;

ד. להכיר בחשיבות של חופש המחקר המדעי ובתועלות המופקות מהתפתחויות מדעיות וטכנולוגיות, תוך כדי הדגשת הצורך שמחקר והתפתחויות שכאלה יתנהלו בתוך המסגרת של עקרונות אתיים המפורשים בהצהרה זו והצורך לשמור על כבוד האדם ועל החירויות הבסיסיות;

ה. לעודד דיאלוג בין-תחומי ופולרליסטי על סוגיות ביואתיות בקרב כל בעלי העניין הפרט ובחברה בכלל;

ו. לקדם שוויון בנגישות להתפתחויות הרפואיות, המדעיות והטכנולוגיות וכמו כן את הזרימה המרבית האפשרית ואת ההשתתפות המהירה בידע אודות

התפתחויות אלו ואת החלוקה בתועלות המופקות מהן, בשימת לב מיוחדת לצורכיהן של מדינות מתפתחות;

7. להבטיח ולקדם את האינטרסים של הדורות הנוכחיים והבאים;

8. להדגיש את החשיבות של השונות הביולוגית [biodiversity] ושימורה כעניין משותף של האנושות.

סעיף 3 כבוד האדם וזכויות אדם

1. כבוד האדם, זכויות אדם וחירויות בסיסיות יכובדו במלואן.

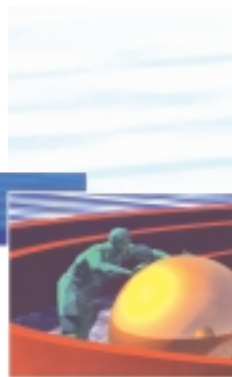
2. האינטרסים ורווחתו של היחיד יהיו עדיפים על האינטרס הבלעדי של המדע והחברה.

סעיף 4 תועלת ונזק

ביישום ובקידום של ידע מדעי, טיפול רפואי וטכנולוגיות נלוות יש להגדיל עד למקסימום את התועלות הישירות והלא-ישירות עבור המטופלים, עבור המשתתפים במחקר ועבור אנשים אחרים שמושפעים מהם, ולמצמצם למינימום כל נזק אפשרי ליחידים כאלה.

סעיף 5 אוטונומיה ואחריות אישית

תכובד האוטונומיה של אנשים לקבל החלטות, כל עוד הם מקבלים על עצמם את האחריות להחלטות אלו ומכבדים את האוטונומיה של אחרים. אמצעים מיוחדים יינקטו לגבי אנשים שאינם מסוגלים לממש את האוטונומיה שלהם, על מנת להגן על זכויותיהם ועל האינטרסים שלהם.

עקרונות יש לכבד את העקרונות בהצורה זו, בהחלטות או בנהלים שיינקטו או יבוצעו על ידי אלה שאליהם היא מופנית.

1. כל התערבות רפואית, למטרות מניעה, אבחון ורפוי, תתבצע אך ורק לאחר שהתקבלה מקודם לכן הסכמתו החופשית והמודעת של האדם הנוגע בדבר, בהתבסס על מידע מתאים. ככל שניתן הדבר, ההסכמה חייבת להיות מפורשת, ורשאי האדם הנוגע בדבר לחזור מהסכמתו בכל עת ומכל סיבה שהיא בלי פגיעה או גריעה מזכויותיו.

2. מחקר מדעי יתבצע אך ורק לאחר שהתקבלה קודם לכן הסכמתו החופשית, המפורשת והמודעת של האדם הנוגע בדבר. המידע חייב להיות מתאים, מוצג באופן הניתן להבנה, וצריך לכלול את האפשרות לחזרה מן ההסכמה. רשאי האדם הנוגע בדבר לחזור מהסכמתו בכל עת ומכל סיבה שהיא בלי פגיעה או גריעה מזכויותיו. חריגות מעקרון זה יתאפשרו רק אם תהינה תואמות לסטנדרטים האתיים והחוקיים אשר התקבלו על ידי מדינות, בהתאם לעקרונות ולהתניות שנקבעו בהצהרה זו, בייחוד בסעיף 27, ולחוק הבינלאומי לזכויות אדם.

3. במקרים מיוחדים של מחקר הנעשה על קבוצת אנשים או על קהילה, ניתן לבקש הסכמה נוספת של הנציגים החוקיים של הקבוצה או הקהילה הנוגעת בדבר. בשום מקרה, הסכם קבוצתי משותף או הסכמה של מנהיג הקהילה או של בעל סמכות אחרת יחליף את ההסכמה המודעת של היחיד.

בהתאם לחוק המקומי, הגנה מיוחדת תינתן לאנשים משוללי יכולת לתת הסכמה:

A. ניתן להשיג אישור למחקר ולטיפול רפואי בהתאם לתועלת המירבית של האדם הנוגע בדבר ובהתאמה לחוק המקומי. בכל זאת, יש לערב את האדם הנוגע בדבר במידה האפשרית הרבה ביותר בתהליך של קבלת החלטה לתת הסכמה, וכמו כן בתהליך של חזרה מן ההסכמה.

B. מחקר יבוצע רק לטובת התועלת הבריאותית הישירה שלו או שלה, כפוף לאישור ולתנאים המוגנים שנקבעו בחוק, ובתנאי שאין למחקר חלופה הדומה

ביעילותה ושישתתפו בו אנשים אשר מסוגלים לתת הסכמה. מחקר שאין בו פוטנציאל לתועלת בריאותית ישירה יתבצע רק באופן חריג, תוך הגבלה מרבית ובו ייחשף הנבדק רק למינימום סיכון והכבדה, ובתנאי שהמחקר צפוי לתרום לתועלת הבריאותית של אנשים אחרים באותה קטגוריה, כפוף להתניות הקבועות בחוק והמתאימות להגנה על זכויות האדם של היחיד. יש לכבד את סירובם של אנשים כאלה להשתתף במחקר.

סעיף 8 כבוד פגיעותו של האדם ושלמותו האישית

כאשר מיישמים ומקדמים את הידע המדעי, את הטיפול הרפואי ואת הטכנולוגיות הקשורות בהם, יש להביא בחשבון את פגיעותו של האדם. יש להגן על יחידים וקבוצות אשר פגיעותם מיוחדת, ולשמור על שלמותם האישית של יחידים כאלה.

סעיף 9 פרטיות וסודיות

תכונתה הפרטיות של האנשים המעורבים והחיסיון של המידע האישי אודותם. במידת האפשר המרבית, אין להשתמש במידע כזה או לחשוף אותו למטרות השונות מהמטרות שלשמן נאסף המידע או שלשמן נתנה ההסכמה, בהתאם לחוק הבינלאומי, במיוחד החוק הבינלאומי לזכויות אדם.

סעיף 10 שוויון, צדק והגינות

יכובד השוויון הבסיסי של כל בני אדם לגבי כבוד וזכויות, כך שיתייחסו אליהם בצדק ובהגינות.

סעיף 11 אי-אפליה ואי-הטבעת סטיגמות

אין להפלות לרעה או להטביע סטיגמה בשום יחיד או קבוצה מכל סיבה שהיא, בהפרה של כבוד האדם, זכויות האדם והחירויות הבסיסיות.

הערכה ראויה תוענק לחשיבות של שונות תרבותית ופולרליזם. ואולם, אין להעלות שיקולים שכאלה כדי לפגוע בכבוד האדם, בזכויות אדם ובחירויות בסיסיות, או בעקרונות הנקבעים בהצהרה זו או על מנת להגביל את היקפם.

סולידאריות ושיתוף פעולה**סעיף 13**

יש לעודד סולידאריות בין בני אדם ושיתוף פעולה בינלאומי למימוש מטרה זו.

אחריות חברתית ובריאות**סעיף 14**

1. העלאת רמת בריאות והתפתחות חברתית של עמם מהוות יעד מרכזי של ממשלות, שכל המגזרים בחברה שותפים לו.
2. בהתחשב בכך שלהיגות מרמת הבריאות הגבוהה ביותר שאפשר להשיג הינה אחת הזכויות הבסיסיות של כל אדם - ללא הבדל גזע, דת, אמונה פוליטית, מצב כלכלי או חברתי.
על ההתקדמות במדע ובטכנולוגיה לטפח:
  - א. נגישות לשירותי בריאות איכותיים ולתרופות חיוניות, בייחוד עבור הבריאות של נשים וילדים, משום שהבריאות חיונית לעצם החיים וחיבת להיחשב כטובין חברתי והומאני;
  - ב. נגישות למזון ומים נאותים;
  - ג. שיפור של תנאי החיים והסביבה;
  - ד. ביטול הדחיקה לשוליים וההרחקה של אנשים מאיזה סיבה שהיא;
  - ה. צמצום העוני והבערות.

שיתוף ברוחים**סעיף 15**

1. הרווחים הנובעים מכל מחקר מדעי והיישומים שלו ראויים להיות נחלת כלל החברה וכן בתוך הקהילה הבינלאומית, לשתף בהם במיוחד ארצות מתפתחות. ביישום עקרון זה, רווחים יכולים להתממש בכל אחת מהצורות שלהלן:

- א. סיוע מיוחד ובר-קיימא, תוך הכרת תודה, לאנשים וקבוצות אשר השתתפו במחקר;
- ב. נגישות לטיפול רפואי איכותי;
- ג. אספקה של אמצעים חדשים לאבחון ולריפוי או מוצרים שהם פירות המחקר;
- ד. תמיכה בשירותי בריאות;
- ה. נגישות לידע מדעי וטכנולוגי;
- ו. מתקנים המחזקים את היכולת למחקר;
- ז. צורות אחרות של תועלת התואמות את העקרונות שנקבעו בהצהרה זו.
2. רווחים לא ישמשו לצורך השפעה בלתי נאותה להשתתפות במחקר.

סעיף 16 הגנה על הדורות הבאים

התחשבות נאותה תינתן להשפעה של מדעי החיים על דורות הבאים, לרבות ההרכב הגנטי שלהם.

סעיף 17 הגנה על הסביבה, הביוספרה והשונות הביולוגית

התחשבות נאותה תינתן לקשרי הגומלין בין בני אדם לבין צורות חיים אחרות, לחשיבות של נגישות ראויה למשאבים ביולוגיים וגנטיים ולשימוש בהם, להוקרה לידע המסורתי ולתפקיד של בני אדם בהגנה על הסביבה, הביוספרה והשונות הביולוגית.

סעיף 18 קבלת החלטות וטיפול בסוגיות ביואתיות

1. יטופחו מקצועיות, יושר, הגינות ושקיפות בתהליך קבלת החלטות, במיוחד הצהרות על כל ניגוד אינטרסים וכן שיתוף נאות בידע. יש לנקוט כל מאמץ על מנת לנצל את הידע המדעי והמתודולוגיה הטובים ביותר בנמצא לצורך הטיפול בסוגיות ביואתיות ולצורך בדיקתן החוזרת באופן תקופתי.

2. אנשים ואנשי מקצוע הנוגעים בדבר וכן החברה בכללותה ישתתפו בדו-שיח על בסיס קבוע.

3. יש לקדם הזדמנויות לדיון ציבורי פלורליסטי ומודע, המבקש לתת ביטוי לכל הדעות הרלבנטיות.

ועדות אתיקה

סעיף 19

יש להקים ועדות אתיקה עצמאיות, רב-תחומיות ופלורליסטיות, וכן לקדם ולתמוך בהם ברמה נאותה על מנת:

א. לבחון את הסוגיות האתיות, המשפטיות, המדעיות והחברתיות העומדות על הפרק בקשר לפרויקטים מחקריים שנערכים על בני אדם;

ב. לתת ייעוץ בבעיות אתיות בהקשר לטיפולים קליניים;

ג. לבחון התפתחויות מדעיות וטכנולוגיות, לנסח המלצות ולהשתתף בהכנת הנחיות לגבי נושאים שבתחום הצהרה זו;

ד. לטפח דיון, פעילות חינוכית, ומודעות הציבור, ומעורבותו, בביאותיקה.

הערכת סיכון וניהול

סעיף 20

יש לקדם הערכה נכונה וניהול הולם של סיכון ביחס לרפואה, מדעי החיים וטכנולוגיות הקשורות בהם.

פעילויות על-לאומיות

סעיף 21

1. מדינות, מוסדות ציבוריים ופרטיים, ואנשי מקצוע הקשורים בפעילויות על-לאומיות ישתדלו להבטיח שכל פעילות הנמצאת בתחום הצהרה זו, אשר מבוצעת, ממומנת או מנוהלת בכל דרך אחרת - בשלמותה או בחלקה - במדינות שונות, תהיה תואמת את העקרונות שנקבעו בהצהרה זו.

2. כאשר מחקר מתבצע או מנוהל בדרך כלשהי במדינה אחת או יותר [המדינה/ות המארחת/ות] אבל ממומן ממקור המצוי במדינה אחרת, יש לבחון מחקר שכזה ברמה מותאימה של בדיקה אתית במדינה המארחת [מדינות מארחות] וגם

במדינה שבה ממוקם הגוף המממן. בחינה זו תתבסס על סטנדארטים אתיים ומשפטיים העולים בקנה אחד עם העקרונות שנקבעו בהצהרה זו.

3. מחקר על-לאומי בתחום הבריאות חייב להיות קשוב לצרכיהן של המדינות המארחות, וכן חייבים להכיר בחשיבותו של מחקר התורם להקלה של בעיות בריאותיות דחופות כלל-עולמיות.

4. במשא ומתן על הסכם למחקר, תנאים לשיתוף פעולה והסכמה על התועלות של המחקר ייקבעו תוך השתתפות שווה של הצדדים למשא ומתן.

5. על המדינות לנקוט צעדים מתאימים, הן ברמה הלאומית והן ברמה הבינלאומית, להלחם נגד טרור ביולוגי ונגד סחר לא-חוקי באברים, ברקמות, בדגימות, במשאבים גנטיים וחומרים גנטיים נגזרים.

תפקידן של מדינות

סעיף 22

1. על המדינות לנקוט בכל הצעדים הראויים, בתחום החקיקה, המינהל או תחום אחר, על מנת לתת תוקף לעקרונות שנקבעו בהצהרה זו, בהתאם לחוק הבינלאומי לזכויות אדם. רצוי לתמוך בצעדים אלו על ידי פעילות בתחומי החינוך, ההדרכה והעברת מידע לציבור.

2. על המדינות לעודד את הקמתן של ועדות אתיות עצמאיות, רב-תחומיות ופלורליסטיות, כפי שנקבע בסעיף 19.

חינוך, הכשרה והעברת מידע בביואתיקה

סעיף 23

1. כדי לקדם את העקרונות שנקבעו בהצהרה זו, ולהשיג הבנה טובה יותר של ההשלכות האתיות של ההתפתחויות במדע ובטכנולוגיה, בייחוד אצל הצעירים, על המדינות להשתדל לטפח את החינוך לביואתיקה ואת ההדרכה בכל הרמות, וכן לעודד תוכניות להפצה של מידע וידע בביואתיקה.

2. על המדינות לעודד את השתתפותם של ארגונים בין-ממשלתיים/בינלאומיים ואזרחיים וכן של ארגונים לא-ממשלתיים/בינלאומיים, אזרחיים ולאומיים במאמץ זה.

קידום ההצהרה

1. על המדינות לקדם הפצה בינלאומית של מידע מדעי ולעודד זרימה חופשית של ידע מדעי וטכנולוגי ושיתוף בו.
2. במסגרת שיתוף פעולה בינלאומי, על המדינות לקדם שיתוף פעולה תרבותי ומדעי ולקשור הסכמים דו-צדדיים ורב-צדדיים שיאפשרו למדינות מתפתחות לבנות את יכולתן להשתתף ביצירה ובהעברה של הידע המדעי, של הידע המקצועי הכרוך בו ושל התועלות הנובעות ממנו.
3. על מדינות להוקיר ולקדם סולידאריות בינן ובין עצמן, וכן בין יחידים, משפחות, קבוצות וקהילות, בתשומת לב מיוחדת לאלו אשר פגיעים בשל מחלה או מוגבלות או נסיבות אחרות - אישיות, חברתיות או סביבתיות - ולאלו שמשאביהם מוגבלים ביותר.

1. אונסקו יקדם ויפיץ את העקרונות שנקבעו בהצהרה זו. בעשותו כך, על אונסקו לבקש סיוע ועזרה של הוועדה הבין-ממשלתית לביואתיקה (IGBC) ושל הוועדה הבינלאומית לביואתיקה (IBC).
2. אונסקו יאשרר את מחויבותו לעסוק בביואתיקה, ואת מחויבותו לקידום שיתוף הפעולה בין IGBC לבין IBC.

יש להבין את ההצהרה הזאת כמקשה אחת ואת העקרונות כמשלימים וכבעלי זיקה הדדית. התייחסות לכל אחד מן העקרונות תהיה בהקשר של העקרונות האחרים, לפי מה שהולם ורלבנטי בנסיבות.

התניות אחרונות

אם קיים אילוץ להגביל את יישומם של העקרונות שבהצהרה זו, ההגבלה תיעשה רק על פי חוק, ובכלל זה חוקים המיועדים להבטחת בטחון הציבור, לצורכי חקירה, איתור והעמדה לדין על פשעים, להגנה על בריאות הציבור או להגנה על זכויותיהם וחירותם של אנשים אחרים. כל חוק שכזה חייב לעלות בקנה אחד עם החוק הבינלאומי לזכויות אדם.

סעיף 28 שלילת פעילויות הנוגדות את זכויות אדם, את החירויות הבסיסיות ואת כבוד האדם

דבר מן הנאמר בהצהרה זו לא יפורש באופן שישתמע ממנו אישור לכל מדינה, לכל קבוצה או לכל יחיד לעסוק בפעילות כלשהי או לבצע פעולה כלשהי הנוגדת את זכויות אדם, החירויות הבסיסיות וכבוד האדם.

